

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ajatushautomo Demos Helsinki yhtyy digitaalisen kompassin perimmäisiin tavoitteisiin ja kiittää mahdollisuudesta lausua sitä koskevasta luonnoksesta. Haluamme kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin kompassin jatkokehityksessä:

- On hyvää ja tärkeää, että kompassiin liittyvät arvot ja periaatteet ovat aukilausuttuja. Arvot, kuten yhdenvertaisuus, reiluus ja vastuullisuus ovat tärkeä pohja digivihreän kaksoisiirtymän toteuttamisessa, jossa kompassin rooli on keskeinen. Näemme, että näiden arvojen esiin tuominen ja linkittäminen kompassin tavoitteisiin, avaintuloksiin, toimenpiteisiin ja mittareihin olisi tehtävä vielä tiiviimmin. Tämä voisi esimerkiksi tarkoittaa digipalvelujen tai -kehitysten negatiivisten, eriarvoistavien vaikutusten arviointia, laadullisempien reiluuteen ja yhdenvertaisuuteen liittyvien mittareiden mukaan tuomista esimerkiksi julkisten palveluiden kehittämiseen ja datan omistajuuteen ja jakamiseen liittyville kohdille.

- Suuri osa dataan ja digitalisaatioon liittyvästä politiikasta ja lainsäädännöstä tulee Suomeen EU:n kautta. On elintärkeää, että Suomella on oma, laajasti jaettu näkemys joka edisauttaa kansainvälisillä ja EU-kentillä toimimista. Etenkin EU-vaikuttamisen näkökulman tärkeyden ja toimintatapojen tuominen vielä vahvemmin osaksi digikompassia nostaisi asian tärkeyttä ja auttaisi osaltaan luomaan kestäviä toimintatapoja ja rakenteita tämän toteutumiselle.

- Osaamiseen liittyvissä kohdissa on erinomaisesti tuotu esiin niin yritysten ja ammattilaisten, mutta myös kansalaisten osaaminen ja kyvykkyyden digi- ja data-asioissa. Kansalaisten osalta on tärkeää, että digikompassin tavoitteet ja toimenpiteet käsittävät taitojen lisäksi myös laajemman sivistyskäsityksen. Tämän lisäksi on hyvä, että kansalaisten digi- ja data-sivistys sisältää myös kyvykkyyden osallistua teknologian ja (niin yksityisten, mutta erityisesti julkisten) digitaalisten palveluiden kehittämiseen.

- Kansalaisten vahva osallisuus, ei vain digitaalisten palveluiden saavuttavuutena, vaan myös mahdollisuutena osallistua palveluiden kehittämiseen ja arviointiin jo varhaisesta vaiheesta lähtien, on kriittinen osa toimivien, legitiimien ja tarkoitustaan palvelevien julkisten digitaalisten palveluiden kehittämisessä. Ihmiskeskeisyys julkisissa digipalveluissa ei tulisi rajoittua niiden käytettävyyteen ja saavutettavuuteen, vaan tulisi myös huomioida kansalaisten demokraattiset mahdollisuudet olla mukana arvioimassa ja kehittämässä palveluita. Haavoittuvaisten ja marginalisoitujen ryhmien oikeus osallistua näihin prosesseihin tulisi taata, erityisesti juuri heitä koskevissa palveluissa.
- Osaamisessa tulisi huomioida vahvasti myös hallinnon kyvykkyyksien kasvattaminen

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

3. Tavoitteet

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Digikompassin tavoitteiden onnistumisen kannalta on elintärkeää, että tuloksellisuuden seuranta ja vaikutusten arviointi on harkitusti mietitty ja, kuten nyt tekstissä ilmenee, kompassi sidotaan vahvasti muihin hallinnon tavoitteisiin ja prosesseihin. Kompassia eteenpäin kehittäessä, voisi olla paikallaan miettiä vielä harkitummin eri sidosryhmien roolia tuloksellisuuden seurannassa ja vaikutusten arvioinnissa. Tavoitteiden toteutuminen vaatii laajaa sidosryhmien (niin yksityinen, julkinen kuin kolmassektori) jaettua ymmärrystä tavoitteiden tärkeydestä sekä niihin tähtäävistä toimenpiteistä. Vuoropuhelun tulisi olla jatkuvaa ja vaikutusten tarkastelu edesauttaa tavoitteiden saavuttamista. Dialogi- tai governance-malli, joka ottaa tämän jatkuvan kehitykseen tähtäävän vuoropuhelun, kokemusten jaon ja tavoitteiden ja toimenpiteiden tarkentamisen ja sitoo sidosryhmät vahvasti mukaan kompassin toteuttamiseen voisi olla hyvä avata tekstissä.

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Anttila Johannes

Demos Helsinki - Johannes Anttila, Anna Björk, Vera Djakonoff, Johannes Mikkonen, Atte Ojanen